

مقبره پیر علمدار؛ دومین برج کهن ایران

مقبره‌های با قدمت هزار سال که جزو آثار منحصر به فرد معماری است

عکس: آریا آملی

مقبره پیر علمدار - دوره سلجوقی

خواندن کتیبه‌های روی این بنا را که به زبان عربی بود نداشتند، فکر می‌کردند بقعه منتسب به اهل بیت (ع) است و دور تا دور دیوارهای داخل مقبره نوشته‌هایی وجود دارد پر از خواسته‌ها و آرزوهایی که با قلم و دوات به زبان فارسی نوشته شده است.

در گذشته به سمنان به دلیل وجود چشمه‌های فراوان هزارچشمه هم می‌گفتند.

ایرانیان توانستند با تلاش فراوان، هویت خود را در طول قرن‌ها حفظ کنند، اما دوران افول ایران در عهد قاجاریه شروع شد. نوار قومس همواره در طول تاریخ از اهمیت زیادی برخوردار بوده و یکی از دلایل اصلی اهمیتش وجود چشمه‌های فراوان در آن است که چشمه علی، نمونه بارز آن و تنها رودخانه دائمی دامغان است.

ساختمانی زیبا در باغی خیال‌انگیز در شهر وجود دارد که به دستور فتحعلی‌شاه قاجار ساخته شده است. علاقه فتحعلی‌شاه به این خطه از ایران به این دلیل است که دامغان در واقع زادگاهش بوده و او در مولودخانه ارگ باستانی، چشم به جهان گشوده است.

چشمه علی دوره‌های تاریخی بسیاری را از سر گذرانده و در نهایت تفرجگاه شاهان قاجار شده بود. اما متأسفانه این میراث تاریخی هم مانند بسیاری از ابنیه و مکان‌های تاریخی دیگر حال و روز خوشی ندارد.

آفتاب به وسط آسمان آمده و شراره‌های آتش تابستان از آسمان فرو می‌ریزد. هوا آنقدر گرم است که چشمانمان سیاهی می‌رود.

دامغان آنقدر آثار تاریخی دارد که باید از تمام وقت‌مان برای دیدنشان استفاده می‌کردیم. بعد از مسجد تاریخانه بلافاصله به مقبره پیر علمدار رفتیم که خودش یکی از شگفتی‌های معماری است و بعد از گنبد قابوس گرگان دومین برج کهن ایران و متعلق به دوران سلجوقیان است.

بعد از ورود اعراب به ایران معماری منحصر به فرد ایرانیان با تغییراتی همراه شد و نقش و نگار خط کوفی روی آجرکاری‌ها و به بناها اضافه شد. مقبره پیر علمدار هم از نخستین بناهایی است که در آن از نقش برجسته‌ای آجری با رج‌های هم‌شکل استفاده شده است. از دیگر ویژگی‌های این برج انعکاس صداست که اگر در مرکز استوانه بایستید صدای کاملاً اکوی ایجاد می‌شود.

فضای داخل مقبره با ارتفاع ۱۳ متر کاملاً روشن بوده و این روشنایی ملایم به علت ۲ حفره کاملاً مهندسی شده روی گنبد است که در تمام طول روز نور خورشید می‌تواند به درون راه پیدا کرده و حداقل نور را برای خواندن کتاب فراهم کند. در سده‌های گذشته ایرانیانی که سواد داشتند خواسته‌های خود را با قلم و دوات روی بقعه‌های مقدس می‌نوشتند و از آنجایی که توان

عکس: مصطفی سعیدی

چشمه علی - تفرجگاه شاهان قاجار